

ЙОРДАН РАДИЧКОВ БОЙЦИ

chitanka.info

Бай Иван се хвалеше, че в двора си има пет бели петела, че най-якият и най-войнственият от тях се казва Иван и че където тоя войнствен Иван мине, хвърчи перушина. Според бай Иван нямало нищо по-хубаво от това да видиш как сутрин на двора стоят два Ивана, как единият от тях тръгва напето и где какво мине, облаци кокоша перушина бележат пътя му, а бай Иван стои с ръце на кръста, безкрайно горд със своя войнствен и напет петел, който също се казва Иван.

Споменавам този факт за това, че той ми припомни много други истории с петли, на някои от тях съм очевидец, други са ми разказвани от други хора, а трети просто се преразказват, без да се знае техният очевидец. Лично аз помня един петел, той излизаше много рано сутрин на пътя, чакаше да се зададат жените, тръгнаха на работа в полето, и започваше да ги бие немилостиво. Всяка сутрин в края на селцето наставаше голяма паника, предизвикана от тоя петел. У него имаше някаква кучешка настървеност и за да се предпазват, жените се научиха да носят със себе си дебели тояги. Тоя петел много бой изяде, но не се отучи да се нахвърля. Една сутрин оттам мина мъж с жена си, оня скочи да бие жената, мъжът се ядоса, хвана го и с един замах му откъсна главата. Първоначално всички в селцето казваха, че си го е получил, но по-късно хората взеха да съжаляват, защото не може да се отрече, че петелът внасяше известен колорит в сивите делници, и всички се съгласиха, че в края на краищата петелът не е лъв, та да изстреби селото.

Наш съсед имаше овен и щом го острижеше пролетно време, петелът му веднага скачаше и почваше да бие овена. Тоя петел като че цяла година само чакаше да почне стрижбата на овците, и веднага се настройваше войнствено. Той биеше и гонеше овена, докато на онзи вълната му пораснеше на гърба и птицата почваше да заплита шиповете си в меката броня. Една пролет той до такава степен разрани животното, че съседът бе принуден да го хване и да отсече с брадва главата му. Това бе тъкмо по времето, когато жените изнасят разсада в градините. Не помня дали не съм ви я казвал тази история, затова ще се спра за малко на нея.

Както казах по-горе, тогава жените изнасяха разсада в градините, лехите с лук бяха поникнали и червените бабини уши вече посивяваха край оградите. Щом съседът закла петела на дръвника с брадвата,

птицата подскочи високо и почна да се бие в земята. Тя се втурна право към стадото, овците побягнаха изплашено, петелът се блъсна в сламника, прехвърли се през оградата и в няколко мига съсипа разсада, изнесен навън от съседката. „Боже! Боже!“, завика съседката и отиде да гони закланата птица, но нея вече я нямаше там, защото се търкаляше и подскачаше по улицата право към една кола, натоварена с връшляк. Селянин водеше ситни кравки за синджирите и кога видя, че закланата птица подскача и се мята към него, взе да вика: „Сус! Сус!“, ама заклана птица къде може да го чуе, замята се в краката на кравките, добичетата се стъписаха, възвиха и колата с връшляка се преобърна. Процепът щръкна нагоре, яремът притисна шията на едното добиче и съседът (изтичал с брадвата на улицата) остави брадвата и петела и се залови да изжеглят добичето, щото можеше да се удуши. А оня, безглавият, се омота в едни тръни и чак след като ги овърша всичките, издъхна.

Съобщавам тази птича смърт, защото искам да обърна внимание върху обстоятелството, че днешните петли и пилета никак не приличат на старите, че това пиле днес, наречено бройлер, умира в същия миг, щом го кльцнете, никаква съпротива няма у него и никакви дивии стихии. Всичките пилета на съседа, преки наследници на петела, умираха по същия начин — щом ги заколеха, те прескачаха оградата, съсипваха разсада в градината, а после се връщаха, дано срещнат нещо друго по пътя си, за да се бият с него, като през цялото време псуваха заколителя си. Искам да ви кажа, че такава птица дори и след като я турите в тенджерата и тя заври, при не знам колко си градуса, тенджерата все трябва да я попоглеждате дали няма капакът да отхвъркне към тавана, петелът да застане на ръба на тенджерата и тъй както дими целият, да извика насреща ви: „Момаа жено, супа ще ядеш, а?“ Такъв случай обаче не съм имал, а и никой в селцето не може да си припомни да е имало или пък просто да е разказван, без да се знае неговият очевидец.

Разказвах ми веднъж, че в едно селище имало петел разбойник. Разбойникът се научил по извънредно лек начин да си изкарва прехраната. Той причаквал децата, тръгнали на училище, и щом види дете, се нахвърля отгоре му, поваля го на земята и измъква закуската от торбата му. Разбойникът почва да се храни, като с едно око гледа закуската, с другото око попоглежда поваленото дете и ако то направи

и най-малкия опит да стане, веднага се хвърля отгоре му и започва да го бие по лицето. За да избягнат боя, децата, тръгнаха за училище, още отдалече изваждат закуската от торбите, дават я на разбойника и когато той се нахрани, отърси крилата си и протръби гласовито, чак тогава децата могат да минат през преградения от разбойника път. А разбойникът обикаля наоколо, дава някакви наставления, като че предупреждава строго децата да внимават в училище, да не се въртят на чиновете и да пишат наклонено, според програмата, дадена от Министерството на просветата. Не зная какво е станало по-нататък с разбойника, а и очевидецът също не знаеше, защото отдавна бе напуснал селището. Тоя очевидец се занимава сега в града с писане и ако прочетете работите му, ще забележите, че той и досега продължава да пише наклонено.

Сред петлите има и някои много силно привързани към човека. В селцето едно лято имах възможност да наблюдавам как петел пазеше малко дете. Някоя си Велика бе оставила на средата на двора малко дете, вързано с въже през кръста. На другия край на въжето имаше голям пън, за да не може детето да излезе на улицата и нещо да го прегазни. То едва беше проходило, повече от времето лазеше или седеше, като играеше с тиквени дръжки. Около детето обикаляше в кръг пъстър петел с три синкави пера на опашката. Зададе се свиня, пасе троскот, тук и там рови със зурла, но като че гледа да се приближи незабелязано до детето. Щом петелът видя това, нададе викове и се хвърли върху свинята. Той остави дълбоки белези от шиповете върху свинската кожа, после се прехвърли върху ушите ѝ. Трябва да ви кажа, че съсипа ушите и я прогони на улицата. Този петел и с кучето така се държеше, и с кравите. Бик да излезеше насреща му, той пак нямаше да отстъпи. Тази птица на мен тогава ми направи много силно впечатление, още повече, че зная случаи, когато петлите се нахвърлят върху малки деца и са в състояние да им нанесат големи телесни повреди. Преди четири или пет години един петел повали дете, цялото му лице раздра с шиповете си и разцепи на две половини едното му ухо. Ако не бяха се притекли хора навреме да вдигнат детето, петелът можеше да го убие. Той беше пъстър, на бели и черни петна, на такива в селцето им казват еребати. Червеният му гребен може би имаше една педя, а и обеците му висяха по една педя от двете страни на шията, като две пахти.

Петлите, които познавам, бяха повечето от червената шуменска порода, къде червеникави, къде кафяви, къде синкави. Това бяха едри и пъстри птици, които нямаха страх от нищо. Имаше един, той по цял ден се разхождаше между мандрата и тепавицата, псуваше лисиците, както само един петел би могъл да прави това, и лисиците си подвиваха опашките чак под коремите. Те гледаха да са по-далече от него, а когато видеха, че са натясно, се навираха в нечия дупка на язовец.

По-късно се появи белият легхорн. Това бе страшна птица! Легхорните се стрелкаха навсякъде из селцето, те повече летяха, отколкото да пристъпват важно по земята, и бяха зли като оси. Ни разсад можа да остане от тях, ни зеленчукова градина, защото нямаше ограда, дето те да не можеха да я прехвъркнат. Щом ги видеха кокошките, веднага лягаха по очи, като че върху тях пикираха изстребителите, и дълго след като петлите отминаваха, пристъпваха като замаяни, поотърсвайки перушината си. Известно време белият легхорн беше на мода, но нашите в селцето постепенно пак почнаха да се връщат към старите петли, някои черни, други червени, трети петнисти, защото селцето обичаше пернатият свят да е по-пъстър.

Няма да бъде справедливо, ако не спомена тук и за един друг петел, появил се в селцето в навечерието на Втората световна война. В навечерието на войната в селцето имахме много старателен и безупречен кметски наместник. Лятно време вратата на кметското наместничество стоеше отворена, за да лъха прохлада, кметският наместник седеше зад писалището и скрибуцаше с перото по книжата, а на вратата заставаха споменатият по-горе петел, чоплеше слънчогледови семки и гледаше първо с едното око, после с другото око, за да може да разбере това вътре, дето е зад писалището, и скрибуца човек ли е, или каруца. И чак след като се убедеше, че е човек, почваше да възклижава: „О! О! О!“ Кметският наместник се ядосваше, че го разсейват, и викаше: „Иш! Иш!“, но петелът не мърдаше, затова човекът излизаше от кожата си и като замахваше с преспанието, та прааас върху петела. Оня подскачаше два метра високо, почваше да крещи, събираше сума любопитни кокошки около себе си и подир малко пак се връщаше да надникне. Гребенът му се наливаше с кръв, пулсираше и потръпваше от омраза. А кметският

наместник вътре скрибуцаше, без да си дава сметка, че постепенно развива омразата у птицата и че един ден ще има да съжالياва за това.

Един ден кметският наместник се появи в селцето с велосипед „Бианка“. Велосипедът имаше скрита верига, но кметският наместник бе турил щипка на крачола си, за да се вижда по-отдалече, че е колоездач, и дори когато не бе с велосипеда, носеше щипката на крачола си, та всеки, щом го видеше, да се сети, че тоя човек е колоездач. Като научи тая работа, петелът отиде при кметския наместник, би го, та го съсипа и му взе бианката.

Ние живеем с нашите домашни птици, без да забелязваме някои навици у тях или без да си даваме достатъчно сметка, че събитията, случили се в техния живот, оформят постепенно отделни черти в характера им. Помня един дребен и куц петел, като малко петле бил захапан от някаква свиня. Кракът му не можеше да се прегъва в ставата, той куцаше и когато трябваше да рови земята, работеше само с единия крак, а с другия се подпираше. Свинята беше заклана и селянинът опъна кожата ѝ под стряхата да съхне. В омразата си петелът стигна дотам, че само за няколко дни направи свинската кожа на решето с човката си. Той обаче не се задоволи с това и лека-полека се обърна към живите свине, гонеше ги навсякъде по улиците и по дворовете, влизаше също така и в кочините, за да отмъщава там за своята куцота.

Помня също така, че една зима наше момче си доведе невеста от село Железна, беше много хубава невеста, стройна и пъргава. Това наше момче служило с едного от Железна, били в една рота, сприятелили се, та си ходеха взаимно на гости. Посредством момчето нашият се запознал с хубавата мома, харесали се и той я доведе. Добре, ама имаше един петел тогава, като научи тая работа, отиде при младоженеца, би го, та го съсипа и му взе невестата.

А веднъж един друг петел...

Обаче никога досега не съм срещал петел, който, като ме види как скрибуцам с перото, да вземе и той едно перо от опашката на някой друг петел и да седне да скрибуца заедно с мене.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.